

"Hommikuleht", 26. V '94

Eesel on rahuvürsti ratsu

KALLE LINDI

Need, kes on juba kuulnud "Sevilla habemeajaja" uuslavastust, on küllap kaunikesti ühel nõul: vaatamata Rosina ja Figaro suurepärasele osatäitmisel on publiku vaieldamatuks lemmikuks hoopis keegi muu — nimelt tokerjas must eeslike, kellega koos Figaro oma etteasted alustab ja lõpetab.

Vast mängib selles meeldivuses mingit osa ka tööik, et just eesel on Lähis-Idas üks aegade hämaruses kodustatuid, keda Egiptuses tuntakse juba neljandal aastatuhandel enne Kristust.

Aafrikast levis ta peagi Lõuna-Euroopasse, olles mitmete rahvastele, nii roomlastele, aga eriti sabiinidele jumalanna Vesta pühaks loomaks.

Juutide arusaam eeslist erines oluliselt kaasaegsest. Toona ei tulnud ilmselt kellegi mõttesse rääkida eeslist kui jonnakast ja toorest loomast või kasutada teda lauslolluse sünonüümina.

Vastupidi — juba algaegadest tunnistab Piibel, et eeslit peeti väärtuslikuks omandiks, eriti emaesleid nende rahumeelsema loomuse tõttu. Iisraeli eeslid olid enamasti punakaspruunid ja sellistena kõrgelt hinnas — eeldatavalt VIII saj. e. Kr. kirjapandud Kohtunike raamatus

kõneldakse valgetest emaeslitest kui kõrgklassi ratsaloomadest.

Eesleid hinnatakse kõrgelt ka hiljem. Kuningas Taavetil, Iisraeli teisel monarhil, oli ametis eriline ülevaataja eeslite tarvis.

Kariloomade seas oli eeslil täita mitu rolli. Eelkõige oli ta ratsaloom ja seda väljaspool igasugust konkurentsi. Erinevalt naabritest, egiptlastest ja hetiidest, kes tundsid ja kasutasid juba varakult hobust nii ratsuna kui ka sõjavankri vedajana, ei suutnud see õilis loom eesli positsioone Iisraelis kõigutada. Põhjus oli lihtne — eesel on mägiradadel oluliselt kindlama sammuga, tagades seega oma ratsanikule hoopis suurema turvatunde.

Mis puutub rakmetesse ja sadulasse, meie mõistes need puudusid. Sadulamael kasutati kas vaipa või mõnda teist eset, valjaid asendas eesliajaja komme on Idas tänini säilinud.

Eeslile langes osaks ka rituaalne funktsioon, mis viis teda taas hobusega kas pidisesse rolli. Kui hobune oli antud rahvastele eelkõige sõjaratsuna, siis see langes osaks kanda Messiat, Rahva Kuningat. Ja tõepoolest sõidabki Jeesus paarsaia esimesel päeval Jerusalemmas just eeslil, saadetuna rahva juubeliks — seda päeva pühitseb kirik paljude depühana.